

TEGEVUSTERAPEUT III, IV

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid tegevusterapeudi III ja IV kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu juurde moodustatud tegevusterapia töörühm koosseisus:

Ain Klaassen	Valkla Hooldekodu
Tiiu Tahk	Tallinna Järve Haigla
Ann Tamm	Tartu Ülikooli Sihtasutus TÜ Kiinikum
Merle Jakobson	Eesti Füsioterapeutide Liit
Kaire Sihver	Astangu Toimetulekukeskus
Inna Rahendi	Eesti Keskastme Tervishoiutöötajate Kutseliit

Ajavahemikus 03. - 18. september 2001. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 32 ettevõtte ja koolitaja esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Tegevusterapeudi III ja IV kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskuse nõuete võrdleva analüüsiga; Minimum standards for the education of occupational therapists, WFOT, 1993; Terveysalan ammattikorkeakoulutuksesta valmistuvien koulutukselliset vaatimukset, 2001; Toimintaterapianimikkeistö ja toimintaterapian tuotteistaminen, Helsinki, 1994.

Tegevusterapeudi III ja IV kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Tegevusterapeudi III ja IV kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 22. oktoobril 2001. a. Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu otsusega nr. 8.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määramine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 TERMINID

2.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonide fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonid määratleb kutsenõukogu.

I tase – lihtsate tööülesannete täitmine sarnastes olukordades; põhilised kutsealased oskused ja teadmised on omandatud enamasti läbi koolituse; vajadusel juhendatakse töö käigus; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

II tase – põhiliste tööülesannete täitmine erinevates olukordades; lisaks kutsealastele oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust; töötaja töötab iseseisvalt; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

III tase – keerukate tööülesannete täitmine erinevates ja vahelduvates olukordades; omab kutsealast meisterlikkust; valmisolek kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks või laialdased kutsealased oskused ja teadmised on omandatud läbi koolituse; valmisolek korraldada ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutada selle eest.

IV tase – erinevate, keerukate, analüüsimist ja otsustamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades; laialdased kutsealased teadmised ja oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

V tase – teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste süstematiseerimist, edasiarendamist ja õpetamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades, kõrgel tasemel kutse- ja erialased teadmised, oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

2.2 Kutsealased terminid

Tegevusteraapia - inimese füüsilise ja psüühilise seisundi mõjutamine eesmärgipäraselt valitud tegevuste kaudu, et aidata saavutada maksimaalset toimetulekutaset igapäevaelus vajalike toimingute sooritamisel.

Tegevusvõime - inimese võime hakkama saada oma igapäevase eluga kodus, tööl ja vabal ajal, omades selleks vajalikke tegevuseeldusi.

Tegevustervikud - inimtegevuse kategooriad, mis iseloomustavad igapäevaelu tegevuste jagunemist tegevuse eesmärgi järgi.

Tegevuseeldused - inimese võimed, mis erineval määral ja erinevates kombinatsioonides on vajalikud edukaks toimetulekuks tegevustervikutes.

Tegevuskontekstid - olukorrad ja tegurid, mis mõjutavad inimese tegevust soovitud ja/või nõutavas tegevustervikus.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub tegevusteraapia muude tervishoiu sidusalade valdkonda, kood 8514.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub tegevusterapeut 2. pearühma “Tervishoiu tippspetsialistid,” kood 2229.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Tegevusterapeut III, IV
Inglise keeles:	Occupational Therapist III, IV
Soome keeles:	Toimintaterapeutti III, IV
Vene keeles:	Ерготерапевт III, IV

5 KUTSEKIRJELDUS

Tegevusterapeut on tegevuse ja tegevusvõime spetsialist. Tema töö eesmärgiks on häirunud tegevusvõimega kliendi tegevusvõime säilitamine ja edendamine. Tegevusteraapia on suunatud kliendi iseseisvuse suurendamisele igapäevaelus.

Tegevusterapeudi ülesanneteks on inimese tegevusvõime hindamine, tema nõustamine ja juhendamine ning tegevusteraapia läbiviimine vastavalt kliendi vajadustele kas individuaal- või rühmatööna.

Hindamisel ja teraapia läbiviimisel keskendub tegevusterapeut inimese tegevuseeldustele, tegevustervikutele ja tegevuskontekstidele. Tegevusvõimet mõjutavad inimese vanus,

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

arengutase, tervislik seisund, tema eesmärgid ja soovid, elukeskkonna võimalused ja piirangud.

Kliendi nõustamine ja juhendamine on suunatud tema igapäevaelu tegevustega toimetuleku säilitamisele ja edendamisele. Klienditööga seotud ülesanneteks on ka info hankimine kliendi tervisliku seisundi kohta, tegevusteraapia planeerimine ja selle tulemuslikkuse hindamine, teraapiaprotsessi dokumenteerimine ning multidistsiplinaarses meeskonnatöös osalemine.

Tegevusterapeut annab vajadusel erialast abi ja nõu oma kolleegidele, teistele erialarühmadele, samuti kliendi lähedastele nii suuliselt kui kirjalikult.

Tegevusterapeudi ülesanneteks on tegevusteraapia protsessi juhtimine ja erialase identiteedi arendamine.

Tegevusterapeut töötab sotsiaal-, tervishoiu- või haridusasutustes, samuti võib ta töötada füüsilisest isikust ettevõtjana.

Tegevusterapeudilt eeldatakse empaatiavõimet, tolerantsust, pühendumust, pingetaluvust, vastutustunnet ning väga head suhtlemisoskust.

Tegevusterapeut III kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav erialane kõrgharidus.

Tegevusterapeut IV kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav erialane töökogemus III kvalifikatsioonitaseme tegevusterapeudina vähemalt 2 järjepidevat aastat, magistrikraad või täiendkoolitus mingis tegevusteraapia valdkonnas.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

6.1.1 Majandus – III algtase; IV kesktase

6.1.2 Sotsiaalpoliitika

6.1.3 Õigusaktid

1) kutsealast tegevust puudutavad Eesti Vabariigi õigusaktid – kesktase

2) rahvusvahelised õigusaktid – algtase

3) tööõigus – algtase

6.1.3 Töökeskkonna ohutus – kesktase

1) tööohutus

2) töötervishoid

3) töö hügieen

4) esmaabi

6.1.4 Suhtlemine

6.1.5 Klienditeenindus

6.1.6 Organisatsioonikäitumine

6.1.7 Teadusliku uurimistöö alused

6.1.8 Keeleoskus (vt lisa A)

1) eesti keel – kõrgtase

2) vene keel – kesktase

3) teine võõrkeel – algtase

6.1.9 Arvuti kasutamine: moodulid AO1 – AO5, AO7 (vt lisa B)

6.1.10 Asjaajamine ja dokumenditöö – III algtase; IV kesktase

6.2 Põhioskused ja -teadmised

6.2.1 Erialane (sh inglisekeelne) terminoloogia

6.2.2 Eelkliiniline valdkond - kesktase

1) inimese anatoomia ja füsioloogia

- 2) psühholoogia
- 3) sotsioloogia
- 4) kinesioloogia
- 5) ergonoomia
- 6) sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna mõju ja ressursid
- 6.2.3 Kliiniline valdkond - kesktase
 - 1) mittekirurgilised haigused - etioloogia, sümptomaatika, diagnostika, ravi ja prognoosid
 - 2) kirurgilised haigused - etioloogia, sümptomaatika, diagnostika, ravi ja prognoosid
 - 3) psühhiaatria ja vaimupuue - etioloogia, sümptomaatika, diagnostika, ravi ja prognoosid
- 6.2.4 Tervisedendus - kesktase
- 6.2.5 Tegevusteraapia teooriad ja rakendamine
 - 1) ajalugu - kõrgtase
 - 2) filosoofia - kõrgtase
 - 3) eetika - kõrgtase
 - 4) tegevusvaldkond - kõrgtase
 - 5) kontseptuaalsed tegevusmudelid ja viiteraamid – III kesktase; IV kõrgtase
 - 6) multidistsiplinaarne meeskond – III kesktase; IV kõrgtase
 - 7) riigisiseseid ja riikidevahelised rehabilitatsiooni institutsioonid - kesktase
- 6.2.6 Kliendi füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse tegevus- ja töövõime hindamine – III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.7 Tegevusteraapiaplaani koostamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.8 Keskkonna hindamine ja kohandamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.9 Enese kasutamine teraapia vahendina - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.10 Abivahendite ja/või ortooside vajaduse hindamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.11 Teraapia- ja abivahendite kohandamine ja kasutama õpetamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.12 Ortooside valmistamine, kohandamine ja kasutama õpetamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.13 Tegevuse analüüs - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.14 Terapeutiliste tegevuste ja tehnikate valdamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.15 Nõustamine - III kesktase; IV kõrgtase
- 6.2.16 Töö korraldamine

6.3 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.3.1 Erinevad rehabilitatsiooni liigid
- 6.3.2 Projektitöö

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) empaatiavõime
- 2) tolerantsus
- 3) vastutusvõime
- 4) koostöövõime
- 5) suhtlemisoskus
- 6) analüüsivõime
- 7) pingetaluvus
- 8) loovus
- 9) kohanemisvõime

10) iseseisvus

11) püsivus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaarskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaarskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaarskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid